

Whitepaper

Smart contracting en de bedrijfsjuridische functie

+31 (0) 70 306 00 33 | info@firstlawyers.nl | www.firstlawyers.nl

Aanleiding

Bij veel bedrijven is de juridische functie een ondergeschoven kindje. Zij reageren vaak reactief op contracten die hen worden aangeboden. Zij vragen hun advocaat er nog een blik op te werpen. In plaats van een paar uurtjes die zij veronderstellen dat hun advocaat daaraan kwijt is, kost het een paar dagen. De doorlooptijd bedraagt minstens een paar weken. Bovendien krijgen ze nooit precies die contracten, die passend zijn. Dat kost tijd en geld. De contracten die zij sluiten, belanden vaak in een diepe lade.

Bedrijven hebben daarnaast steeds vaker te maken met diverse vormen van cybercrime, zoals computervredebreuk, virussen, phishing en afpersing (ransomware). De consequenties daarvan zijn vaak ingrijpend. Bedrijven liggen soms enkele weken stil; leveranciers of afnemers weten niet meer of ze nog op deze bedrijven kunnen vertrouwen en toezichthouders kunnen boetes opleggen omdat ze niet meer aantoonbaar aan wetgeving kunnen voldoen. Cybercrime brengt altijd financiële schade met zich mee. Vaak wordt pijnlijk duidelijk dat de contracten, die ze hebben gesloten met hun leveranciers, niet op deze situaties zijn berekend.

Ook een hoog ziekteverzuim of haperende inkopen kunnen aanleiding zijn om de juridische functie onder de loep te nemen en First Lawyers te vragen deze op orde te brengen. Een hoog ziekteverzuim had namelijk vaak voorkomen kunnen worden als het aangaan en uitvoeren van arbeidsovereenkomsten beter ingebed waren in de organisatie van een bedrijf.

Dat geldt ook voor veel cyberincidenten: deze hadden voorkomen kunnen worden of zouden minder ernstige gevolgen hebben gehad als het maken van afspraken met bijvoorbeeld leveranciers en IT-beheerders en het beheren daarvan was ingebed in de organisatie van het bedrijf.

In geval van de juridische afwikkeling van beveiligingsincidenten blijkt dat de grootste bottlenecks bij de afwikkeling van beveiligingsincidenten worden gevormd door:

- het ontbreken van overzicht van gemaakte afspraken
- het ontbreken van contractmanagement
- het ontbreken van bewijs dat afspraken zijn nageleefd
- onduidelijkheid over de redenen en doelen van gemaakte afspraken en
- onduidelijkheid over de tekeningsbevoegdheid van bepaalde functionarissen omdat nergens de bevoegdheid tot het tekenen was vastgelegd.

First Lawyers is een advocatenkantoor dat zich van huis uit richt op ICT, datakwaliteit, bescherming van persoonsgegevens en commerciële contracten. Zij heeft haar dienstverlening verbreed naar de versterking van legal operations. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Verbreding naar bedrijfsjuridische functie

Wat zien wij? Er is behoefte om grip te krijgen op de bedrijfsjuridische functie in brede zin, ook wel legal operations of legal ops genoemd. Doordat het vaak onduidelijk is welke contracten zijn gesloten door wie en waarom, is het ook onduidelijk of verplichtingen worden nageleefd en rechten worden uitgeoefend. Onwetendheid over het al dan niet nakomen van verplichtingen, levert risico's op, risico's die zoals gezegd vaak bij incidenten en in crisissituaties zichtbaar worden. Daarnaast wordt op die momenten pas vaak zichtbaar dat kostenvoordelen niet werden gerealiseerd en andere rechten niet werden ingeroepen. Niet nagegaan is bijvoorbeeld of toegezegde kortingen zijn verleend. Aansprakelijkheidsclaims hebben minder kans van slagen als een organisatie zijn eigen verplichtingen ook niet is nagekomen. Dat is een moeizaam verhaal bij een rechter.

Kortom, wij zien bij onze cliënten een noodzaak de bedrijfsjuridische functie opnieuw in te richten of te versterken. Vaak wordt financiën gezien als de basis van de bedrijfsvoering. Duidelijk is geworden dat naast financiën juridische zaken minstens zo belangrijk is voor een gezonde bedrijfsvoering. We spreken hierna ook wel over de juridische bedrijfsvoering of juridische functie.

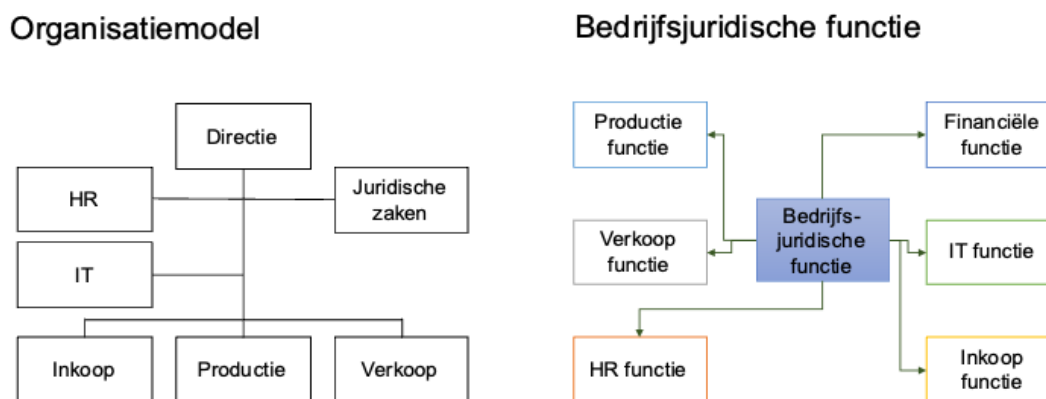
Wat is nodig?

Er zijn juristen nodig die niet primair het recht en de wet uitleggen en toepassen, maar die de bedrijfsactiviteiten van een organisatie centraal stellen. De toepassing van het recht en de wet staan immers ten dienste daarvan of zouden ten dienste daarvan moeten staan. Deze juristen staan dichtbij de business, de decentrale operatie. Zij kunnen zich in de business verplaatsen en spreken dezelfde taal.

Vaak zijn juristen in een organisatie in een staffunctie centraal gepositioneerd, vlakbij de leiding. De afstand tot de decentrale operatie of business is daar groot. Zij worden daar pas in de laatste fase van een inkoopproces of verkoopproces betrokken. In die laatste fase doen zij nog een juridische check of een - vaak al uit-onderhandeld - contract nog risico's oplevert voor een organisatie. Omdat zij dus contractgericht zijn in plaats van procesgericht en centraal gepositioneerd in plaats van decentraal betrokken, worden zij vaak als een 'noodzakelijk kwaad' gezien of erger nog als 'business killers'.

Er is een discrepantie te overbruggen en balans te herstellen tussen juristen die centraal zijn gepositioneerd in een organisatie en naar de business kijken vanuit het recht en de wet aan de ene kant en tussen de business die decentraal is gepositioneerd en vanuit de business kijkt naar het recht en de wet.

Legal operations

Figuur 1 De bedrijfsjuridische functie gepositioneerd in de organisatie. In het linkerdeel in een organogram; in het rechterdeel functioneel.

De rol van de Trusted Third Party

First Lawyers gaat uit van de toepassing van smart contracting bij de inrichting van legal ops en trainingen van juristen en bedrijfscoördinatoren.

Smart contracting werkt met tussenkomst van een TTP. TTP staat voor Trusted Third Party en is te vergelijken met een digitale notaris of makelaar. First Lawyers maakt gebruik van de TTP-diensten van MYOBI.

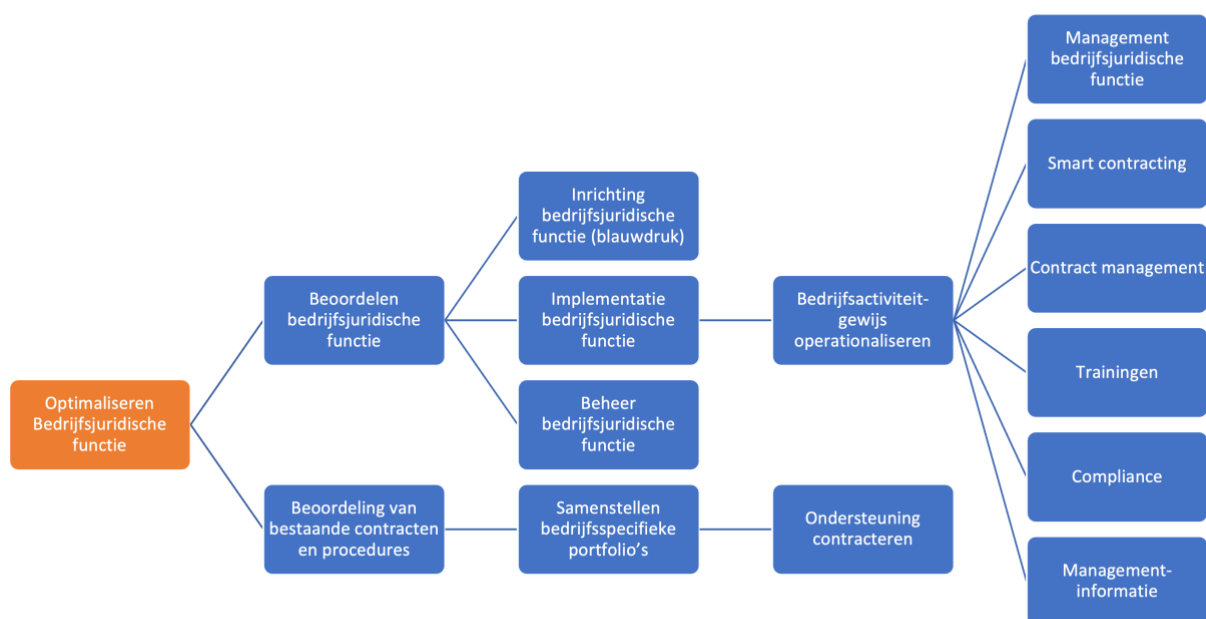
MYOBI faciliteert het toepassen van een elektronische handtekening, het waarmerken van contracten en het deponeren van contracten bij MYOBI. U krijgt zekerheid over de identiteit en authenticiteit van de organisaties en hun vertegenwoordigingsbevoegden alsook hun bevoegdheid. De inhoud van contractonderhandelingen wordt onweerlegbaar vastgelegd en de contracten waarover partijen overeenstemming hebben bereikt worden gewaarmerkt door de TTP MYOBI en daar gedeponerd. Discussie over welke versie van een contract nu rechtsgeldig is ondertekend door wie wordt hiermee geminimaliseerd.

Smart contracting

De dienst smart contracting maakt gebruik van het MYOBI Vertrouwensnetwerk. Smart contracting bestaat uit de toepassing smart contracting, contractportfolio's met contracten en draaiboeken, legal entity management, bewustwordings- en trainingsprogramma's en ondersteuning. Ten aanzien van de contracten en draaiboeken moet worden opgemerkt dat per bedrijfsactiviteit portfolio's zijn ontwikkeld. Zo zijn er contractportfolio's voor de bedrijfsactiviteit personeelszaken (HR), voor inkoop (procurement), voor verkoop (sales), gegevensbescherming en privacy en marketing, en communicatie.

Wat kan First Lawyers voor u betekenen?

First Lawyers kan u op verschillende manier ondersteunen bij het toepassen van smart contracting en/of het inrichten of versterken van de bedrijfsjuridische functie. Hieronder vindt u een overzicht van de verschillende werkzaamheden die First Lawyers voor uw organisatie kan uitvoeren.

Figuur 2 Werkzaamheden voor het optimaliseren van de bedrijfsjuridische functie.

Alle werkzaamheden zijn gericht op het optimaliseren van de bedrijfsjuridische functie. Het sluiten, uitvoeren en beheren van contracten draagt bij aan het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen en de kosten hiervoor blijven beperkt. Kosten- en aansprakelijkheidsrisico's worden beperkt.

Met minder inspanning en minder kosten krijgt u betere contracten die aansluiten bij uw bedrijfsdoelstellingen.

Door gebruik te maken van de TTP-diensten van MYOBI krijgt uw organisatie bovendien inzicht in de hoeveel tijd die het contracteren in beslag neemt en kunt u ook de verschillen tussen organisatieonderdelen zien. U krijgt inzicht in de kosten van eventuele legal support die u daarbij inroept en u kunt zien welke organisatieonderdelen of welke bedrijfsactiviteiten vaker te maken hebben met juridische geschillen en welke organisatieonderdelen of bedrijfsactiviteiten daar nauwelijks 'last' van hebben.

Zoals gezegd zijn de voordelen zonder de toepassing van smart contracting niet goed te realiseren. Wij gaan er dan ook van uit dat uw organisatie gebruiker is van de TTP MYOBI en de TTP-policy heeft geaccepteerd. Startpunt voor de werkzaamheden is steeds de business, uw decentrale bedrijfsactiviteiten.

Hieronder lichten we enkele werkzaamheden van First Lawyers nader toe.

Beoordeling van bestaande contracten en interne procedures

Het is mogelijk dat u eerst uw bestaande contracten en interne procedures wilt laten beoordelen. Dat kan voor alle bedrijfsactiviteiten, maar ook voor een selectie van bedrijfsactiviteiten. Gestart kan bijvoorbeeld worden met een beoordeling van alle contracten die zijn gesloten in het kader van ICT-beheer, en of in het kader van inkoop.

De beoordeling resulteert in inzicht in:

- de omvang en duur van (financiële) verplichtingen die uit de bestaande lopende contracten voortvloeien;
- welke contracten op korte termijn van rechtswege aflopen; welke contracten op korte termijn kunnen worden beëindigd;
- welke dubbele contracten wellicht zijn afgesloten;
- de uit te oefenen rechten, zoals toegezegde kortingen. Indien er indicaties zijn dat uw Bedrijf geen gebruik maakt van haar rechten, wordt dat gerapporteerd;
- mogelijkheden om operationele kosten terug te dringen en kostenbesparingen te realiseren;
- kostenrisico's en risico's op aansprakelijkheidsclaims.

Samenstelling contractportfolio's met contracten en draaiboeken

De Contract Board heeft voor diverse bedrijfsactiviteiten contractportfolio's samengesteld. Zo zijn er contractportoflio's voor de bedrijfsactiviteiten inkopen, verkopen, HR, governance en IT. Een contractportfolio is een verzameling van contracttypen en contracten die met elkaar samenhangen en nodig zijn om de doelen van de betreffende bedrijfsactiviteit te realiseren.

Draaiboeken beschrijven hoe de contractportfolio's kunnen worden toegepast: wie neemt welke actie op welk moment? Ze hebben geen verplichtend karakter, maar geven richting aan gewenst gedrag in de organisatie.

First Lawyers is lid van de Contract Board en is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de contractportfolio's en contracttypes.

First Lawyers kan de contractportfolio's bedrijfsspecifiek maken, zodat deze gericht zijn op het realiseren van de doeleinden van de verschillende bedrijfsactiviteiten. De bedrijfsspecifieke contractportfolio's leggen we vast in bibliotheken. Voor de samenstelling van de bedrijfsspecifieke contractportfolio's zijn de door u bepaalde doeleinden van de bedrijfsactiviteiten relevant, alsook de relevante wet- en regelgeving, de aansprakelijkheids- en kostenrisico's en de kosten van naleving van de contractportfolio's.

Het is aan te bevelen om de door u aan te wijzen sleutelfunctionarissen gebruik te laten maken van de bewustwordings- en trainingsprogramma's in hun eigen bedrijfsspecifieke leeromgeving. Zo leren zij hoe zij het gebruik van de contractportfolio's kunnen organiseren, zodat de bedrijfsjuridische functie daadwerkelijk zo optimaal mogelijk kan worden geëffectueerd.

Contractmanagement

De contractportfolio's worden door de Contract Board onderhouden en geactualiseerd. Als er zich bijvoorbeeld wijzigingen voordoen in wet- en regelgeving of er is nieuwe jurisprudentie (van de Hoge Raad), dan worden deze wijzigingen doorgevoerd in de betreffende contractportfolio's en contracten. U krijgt daarvan bericht. Zo nodig kunt u de reeds gesloten contracten 'oversluiten', of aanpassen aan gewijzigde wet- en regelgeving of nieuwe jurisprudentie.

Contractmanagement houdt ook in dat we per bedrijfsactiviteit regelmatig kunnen nagaan welke contractportfolio's en contracten gehanteerd worden; welke contracten zijn gesloten en of en op welke

wijze zij (kunnen) bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de bedrijfsactiviteiten en of zij kostenefficiënt zijn.

Contractmanagement tot slot brengt ook met zich mee dat tijdig wordt begonnen met het herhalen van de contractcyclus, het opnieuw in onderhandeling treden over contracten en het sluiten en ondertekenen van contracten.

Trainingen interne medewerkers legal ops

Naast het leveren van advies en ondersteuning op afroep, levert First Lawyers ook via een bedrijfsspecifieke leeromgeving bewustwordings- en trainingsprogramma's en is een servicedesk beschikbaar.

Elke zakelijke gebruiker van MYOBI krijgt de beschikking over een eigen bedrijfsspecifieke leeromgeving. In deze omgeving kunnen bewustwordings- en trainingsprogramma's bedrijfsspecifiek gemaakt worden.

Bij elke bedrijfsactiviteit zijn er doorgaans medewerkers in verschillende lagen van een organisatie betrokken. De bewustwordings- en trainingsprogramma's worden daarom rol-gedreven aangeboden. Als we als voorbeeld de bedrijfsactiviteit gegevensbescherming nemen, dan constateren we al snel dat de training van een manager gegevensbescherming een andere inhoud heeft dan wat bijvoorbeeld een functionaris voor gegevensbescherming nodig heeft, terwijl een operationeel medewerker kan volstaan met een module bewustwording.

Hoe te starten?

We kunnen starten met het uitvoeren van een beoordeling van uw bestaande contracten en procedures, als onderdeel van een assessment om na te gaan waar uw organisatie op dit moment staat. Op basis van de uitkomsten kunnen we een plan maken om voor u contractbibliotheken samen te stellen, inclusief draaiboeken, en of uw bedrijfsjuridische functie in te richten of te optimaliseren. Zo kunnen wij een blue print en een veranderingsaanpak maken, die we stap voor stap zullen uitvoeren. We bepalen gezamenlijk wat ervoor nodig is om de bedrijfsjuridische functie met smart contracting integraal onderdeel van uw organisatie te laten worden, zodat u de genoemde voordelen kunt realiseren. Indien gewenst stellen we een businesscase op.

Wat zijn die voordelen?

- U krijgt inzicht in uw legal spend. Dat wil zeggen inzicht in de kosten die u intern maakt voor het voorbereiden, sluiten, implementeren en beheren van contracten en die u extern maakt voor het inhuren van juridisch advies en advocaten die u vertegenwoordigen in juridische geschillen.
- U houdt bij of uw rechten worden ingewilligd, zoals het doorvoeren van kortingen op facturen, en verplichtingen worden nagekomen, zoals het overleggen van bewijs van uitgevoerde audits en werkende beveiliging van uw informatiesystemen.
- U krijgt inzicht in en zekerheid over de compliance met relevante wetgeving door uw contractspartner.
- U voorkomt onnodige risico's, die de continuïteit van uw organisatie kunnen bedreigen.
- U voorkomt geschillen. Als u er toch mee te maken krijgt bent u beter weerbaar.
- U overbrugt cultuurverschillen tussen professionals.
- Uw mensen kunnen leren in eigen tempo, gebruik maken van een servicedesk en op afroep professionals betrekken bij hun proces van contracteren.

U vraagt zich misschien af: als ik op de geschetste wijze de bedrijfsjuridische functie integraal onderdeel wil laten worden van mijn organisatie, krijg ik dan te maken met een keurslijf waarin mijn organisatie wordt gedrukt of houden wij voldoende flexibiliteit? U kunt natuurlijk beginnen met eerst eens één bedrijfsactiviteit, bijvoorbeeld HR of procurement.

U houdt sowieso altijd voldoende flexibiliteit. Als er al sprake is van verplichtingen die u aangaat voor de manier van werken binnen uw organisatie, dan hebben die vooral betrekking op de spelregels van MYOBI.

Ons advies is: laat eens een assessment uitvoeren en een businesscase opstellen. Dan kunt u zelf vaststellen of het iets is om op deze manier uw bedrijfsjuridische functie te organiseren.

Kosten

De kosten voor smart contracting en het inrichten en of optimaliseren van de bedrijfsjuridische functie die First Lawyers in rekening brengt, bestaan enerzijds uit licenties voor het gebruik van de toepassing smart contracting en het gebruik van contractportfolio's en contracten. Anderzijds bestaan deze uit uurtarieven die in rekening worden gebracht voor uit te voeren werkzaamheden. Licenties voor het gebruik van het vertrouwensnetwerk en de vertrouwensdiensten van MYOBI worden rechtstreeks door MYOBI in rekening gebracht.

Licenties voor het gebruik van verwerkersovereenkomsten, subverwerkers- en gegevensuitwisselingsovereenkomsten worden rechtstreeks door MYOBI in rekening gebracht. Dat

vloeit voort uit de eerder ontstane praktijk, toen MYOBI als vertrouwde derde partij alleen nog maar het sluiten en beheren van gegevensbeschermingsovereenkomsten, zoals de eerdergenoemde weerbare verwerkersovereenkomsten, faciliteerde. Licenties voor het gebruik van regie-overeenkomsten voor personen en beschermingsovereenkomsten bedrijfsinformatie en bedrijfsgeheimen voor bedrijven worden wel door First Lawyers of Duthler Associates in rekening gebracht.

De uurtarieven (ex btw) die in rekening worden gebracht voor de hiervoor genoemde werkzaamheden ten behoeve van het optimaliseren van de bedrijfsjuridische functie, bedragen:

- € 200,- voor een senior advocaat
- € 185,- voor een advocaat medewerker
- € 150,- voor een legal professional, niet zijnde een advocaat.

First Lawyers houdt een rekening-courant in stand, waar de bestede uren en kosten zichtbaar zijn die ten laste van de rekening-courant zijn gebracht. De rekening-courant is te raadplegen in de eigen bedrijfsomgeving. In de eigen bedrijfsomgeving worden ook alle facturen geplaatst en kunnen vandaar uit middels een betaalfaciliteit worden betaald. Zo houdt u grip en zicht op de externe kosten die u maakt.

Omdat in uw eigen bedrijfsspecifieke omgeving ook het aantal uren wordt bijgehouden dat door uw eigen medewerkers wordt gemaakt, krijgt u tevens zicht en grip op uw eigen interne kosten.

Tot slot

Bent u enthousiast geworden of wilt u meer weten? Neem dan contact op met mr. dr. Anne-Wil Duthler via a.w.dutler@firstlawyers.nl of +31 (70) 306 00 33.